

Akwụkwọ Daniel — Nọmba Iri Anọ na Asatọ

Ikpughe Amụma: Mkpá Ọhụ Habakọk, Tebụl Abụọ, na Ihe Omimi nke “Kwa Ubọchi” n’Nkọwa Akwụkwọ Nsọ

Jeff Pippenger

2024-01-12

Ịbawanye nke ihe ọmụma nke ọhụ banyere Osimiri Ulai nọchiri anya ya bụ ihe e dere n’ikpeazu n’elu mbadamba nkume abụọ nke Habakuk.

“Ejikọtakwa ya na amụma ndị ha weere dị ka ndị metụtara oge ọbịbịa nke ugboro abụọ ahụ bụ ntuziaka e mere nke pụrụ iche ka o kwereọ n’onodu ha nke ejighi n’aka na nchekasi, ma na-agba ha ume ka ha jiri ndidi chere n’okwukwe na ihe nke di ugbo a ochichiri n’ighota ha ga-eme ka o doo anya n’oge ya.”

“N’etiti amụma ndi a bu nke Habakkuk 2:1–4: ‘Aga m eguzo n’elu nche m, dozie onwe m n’elu ulo nche ahụ, ma elee anya ihu ihe O ga-agwa m, na ihe m ga-aza mgbe a baara m mba. Jehova wee zaa m, si, Dee ọhụ ahụ, meekwa ka o doo anya n’elu mbadamba akwụkwọ, ka onye na-agu ya wee gbaa ọsọ. N’ihi na ọhụ ahụ ka diri oge a kara aka, ma n’ogwugwu ya o ga-ekwu, o gaghikwa agha ugha: o burugodi na o na-egbu oge, chere ya; n’ihi na o ga-abia n’ezie, o gaghikwa egbu oge. Lee, mkpuru obi ya nke eweliri elu adighi ziri ezi n’ime ya: ma onye ezi omume ga-adị ndu site n’okwukwe ya.’”

“Dika mbido n’afọ 1842, ntuziaka e nyere n’amụma a ka e ‘dekọọ ọhụ ahụ, mee ka o doo anya n’elu mbadamba, ka onye na-agu ya wee gbaa ọsọ,’ akpalitela Charles Fitch ikwadebe eserese amụma iji kowaa ọhụ nke Daniel na Mkpughe. E lere mbiputa eserese a anya dika mmezu nke iwu ahụ e nyere Habakuk. Otú o di, n’oge ahụ, o dighi onye choputara na otu amụma ahụ na-egosikwa oge yiri ka e nwere ikwusitu n’ime mmezu nke ọhụ ahụ—oge nchere. Mgbe ndakpo olileanya ahụ gasiri, akuku Akwụkwọ Nsọ a putara ihe di nno mkpa: ‘N’ihi na ọhụ ahụ ka bu maka oge a kara aka, ma n’ogwugwu ya o ga-ekwu okwu, o gagh aghakwa ugha: o burugodi na o na-anọ odu, chere ya; n’ihi na o ga-abia n’ezie, o gagh anọ odu... Onye ezi omume ga-esi n’okwukwe ya di ndu.’ The Great Controversy, 391, 392.

Mbadamba nkume abụọ nke Habakuk bụ, n’amụma, ndi amà abụọ. Di ka Akwụkwọ Nsọ si di, a ga-akpokota ndi amà abụọ onu iji mee ka eziokwu guzosie ike.

Ma o buru na o gagh ege gi nti, mgbe ahụ kporo otu ma o bu mmadu abụọ ozo ka ha soro gi, ka n’onu ndi amà abụọ ma o bu ato ka e wee mee ka okwu obula guzosie ike. Matiu 18:16.

Mgbe e dobere tebụl abụọ Habakkuk (chaati ndi pionia nke 1843 na 1850) n’elu ibe ha, ha na-eme ka eziokwu ndi bu ola di oke onu nke nrọ Miller puta ihè ma guzosie ike. Njehie nke 1843, dika e gosiri ya n’elu tebụl mbu, mgbe e dobere ya n’elu tebụl nke abụọ, na-eguzobe oge ichere nke ọhụ ahụ. Miller (onye nche ihe atu nke akuko ihe mere eme ahụ) juru ajuju banyere ihe o ga-ekwu n’oge arumuka nke akuko ihe mere eme ya.

M ga-eguzo n'ebe nche m, m ga-edobe onwe m n'elu ụlọ nche, m ga-elekwa anya ihu ihe Ọ ga-agwa m, na ihe m ga-aza mgbe a baara m mba. Habakkuk 2:1.

Onyenwe anyị nyere Miller iwu ka o dee ọhụụ ahụ, ma n'nrọ ya o debere igbe ahụ nke nwere ọhụụ ahụ n'elu tebụl dị n'etiti ime ụlọ ya.

Onyenwe anyị wee zaa m, si, Dee ọhụụ a, meekwa ka o doo anya n'elu mbadamba akwụkwọ, ka onye na-agụ ya wee gbaa ọsọ. Habakkuk 2:2.

Tebụl ndị ahụ mgbe ahụ na-akọwapụta oge nchere na ndakpọ olileanya mbụ.

N'ihia na ọhụụ ahụ ka dịrị oge a kara aka, ma n'ogwugwu ya ọ ga-ekwu okwu, ọ gaghịkwa agha ụgha: ọ burugodị na ọ na-egbu oge, chere ya; n'ihia na ọ ga-abia n'ezie, ọ gaghị egbu oge. Habakkuk 2:3.

Usoro ule nke nzọkwụ atọ nke mmụba nke ihe omuma (akụ Miller) meputara ka e mesiri ka e gosiputara.

Lee, mkpuru-obi ya nke a weliri elu adighi ezi n'ime ya: ma onye ezi omume ga-adị ndu site n'okwukwe ya. Habakkuk 2:4.

A ga-egosi igwè abụọ nke ndị na-efe ofufe site n'usoro nkwale nke Daniel isi nke iri na abụọ.

O wee si, Gaa ije gi, Daniel: n'ihia na e mechela okwu ndi a ma kaa ha akara ruo oge ogwugwu. Otutu ka a ga-eme ka ha di ocha, mee ka ha di ocha di ka ocha, a ga-anwale kwa ha; ma ndi ajo omume ga-eme ajo omume: o dighi onye obula n'ime ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi amamihe ga-aghota. Daniel 12:9, 10.

Ndi-amamihe nke Daniel bu umu agboghọ-amaghi nwanyi ndi amamihe nke Matiu iri abuo na ise, ndi e mere ndi ezi omume site n'okwukwe; ndi ajo omume ahụ bukwa umu agboghọ-amaghi nwanyi ndi nzuzu, ndi e buliri elu n'nganga. N'isi ngwucha nrọ Miller, ọla di oké onu ahia ahụ na-anochi anya mmanu di n'ilu banyere umu agboghọ-amaghi nwanyi iri ahụ, nke bu ozi ahụ.

“A na-emebi nsopuru Chineke mgbe anyi na-anabataghi nkwurita okwu ndi o na-ezigara anyi. N'uzo di otu a, anyi na-aju mmanu ọlaedo ahụ nke o ga-awusa n'ime mkpuru obi anyi ka e wee zigara ya ndi no n'ochichiri. Mgbe oku ahụ ga-abia, 'Lee, nwoke-alu nwanyi na-abia; putanu izute ya,' ndi na-anabataghi mmanu nsọ ahụ, ndi na-edebeghi amara Kraist n'ime obi ha, ga-achoputa, dika umu agboghọ-amaghi ihe ndi ahụ, na ha adighi njikere izute Onyenwe ha. Ha enweghi, n'ime onwe ha, ike inweta mmanu ahụ, ndu ha agbakwasiiwo n'iyi.” Review and Herald, July 20, 1897.

Ihè nke ọla Miller n'ubochi ikpezu ga-enwu ihè ugboro iri kari, ma onugogu iri ma ihè bukwa ihe nnochianya nke ule. N'ubochi ikpezu, nke e gosiri n'ogwugwu nrọ Miller, ihè nke eziokwu e sere n'elu mbadamba Habakkuk na-emeputa ozi ule, nke, n'ilu umu agboghọ iri ahụ, e ji ya nochite anya ozi Mkpụ Etiti Abali. Usoro ule ahụ bu mmeghari nke usoro ule nke akuko ihe mere eme ndi Millerite, n'ihia na a na-emeghari ilu umu agboghọ iri ahụ n'ubochi ikpezu ruo n'akwukwo ozi o bula.

“A na-ezo m aka ugboro ugboro n’ilu ahụ banyere ụmụ agboghọ iri ahụ na-amaghị nwoke, ise n’ime ha bụ ndị amamihe, ise kwa bụ ndị nzuzu. Ilu a emezuwo ma ga-emezukwa ruo n’akwukwọ ozi ikpeazu, n’ihi na o nwere ngwa pụrụ iche n’oge a, ma, dika ozi mmụọ ozi nke atọ, o mezuwo ma ga-anogide buru eziokwu nke di ugbo a ruo ogwugwu nke oge.” Review and Herald, August 19, 1890.

Iri bu akara nke ule, ma n’okè ngwucha nke ubochi iri, Daniel na ndi ikom atọ ahụ di nsọ putara n’anya ka ha maa mma karja, ma baa uba n’ahụ karja ndi ahụ na-eri nri Babilon. Ndi nganga ahụ e ji nochite anya ha n’akwukwọ Habakkuk, ndi biri site n’itukwasị onwe ha obi, o bughị site n’okwukwe, zulitere agwa Babilon. N’akukọ ihe mere eme nke ndi Millerait, ha ghorọ umunwaanyi Babilon, ma n’akwukwọ Habakkuk, o bu agwà amuma nke ochichi popu ka e ji akowaputa agwa ndi horo ibi ndu na-abughị nke okwukwe.

Lee, mkpuruobi ya nke ebuliri elu adighi ziri ezi n’ime ya: ma onye ezi omume ga-adị ndu site n’okwukwe ya. Ee kwa, n’ihi na o na-emebi iwu site na mmanya, o bu nwoke mpako, o dighikwa anọ n’ulo; onye na-agbatị ochicho ya dika ala mmuọ, burukwa dika onwu, a pughikwa imeju ya afọ; kama o na-achikotara onwe ya mba niile, na-akpakotakwa onwe ya mmadu niile: I bu na ndi a niile agaghị ebuli ilu megide ya, na ilu ikwa emo megide ya, si, Ahuhu ga-adiri onye ahụ nke na-amuba ihe na-abughị nke ya! ruo ole mgbe? na onye ahụ nke ji urọ di arọ ebu onwe ya ibu! I bu na ndi ga-ata gi agaghị ebili na mberede, na ndi ga-enye gi nsogbu agaghị eteta, i wee buru ihe nkwa nye ha? N’ihi na i bukorọ otutu mba, ndi foduru n’etiti ndi mmadu ga-ebukorokwa gi; n’ihi obara mmadu, na n’ihi ime ihe ike nke ala, nke obodo, na nke ndi niile bi n’ime ya. Habakkuk 2:4–8.

Usoro onwunwa ahụ e wetara n’elu umu agboghọ na-amaghị nwoke nke Matiu iri abuo na ise na-amiputa otu otu ndi na-eke ofufe, ndi meputara agwa nke eze ugwu (nochite anya ochichi ndi popu), onye bukwa ike ahụ nke “kwatara otutu mba n’iyi.” O bu ike ndi popu ka a na-atakwa na mberede, di nnoo ka nkita siri rie Jezebel.

Otu a ka Onye-nwe-anyi kwuru, Lee, otu ndi mmadu na-abia site n’ala ugwu, a ga-ebulikwa nnukwu mba site na nsotu nile nke uwa. Ha ga-ejide uta na ube; ha bu ndi obi tara mmiri, ha enweghikwa ebere; olu ha na-ada ka mkpotu oke osimiri; ha na-agbakwa n’elu inyinya, haziri n’usoro dika ndi ikom e debere maka agha imegide gi, O ada Zayon. Anyi anwo akuko ya: aka anyi adiwo ike ogwugwu: ahuhu ejidela anyi, na ihe mgbu, di ka nke nwanyi na-amu nwa. Apula n’ubi, ejesikwala ije n’uzo; n’ihi na mma agha nke onye iro na ujo di n’akuku nile. O ada nke ndi m, kee onwe gi akwa mkpuchi, tufuo onwe gi n’ntu; mee iru uju, dika maka naani otu nwa nwoke, kwa akwa akwa kasi ilu: n’ihi na onye mbibi ahụ ga-abia na mberede megide anyi. Jeremiah 6:22–26.

Klaasi abuo nke Habakkuk bu ndi a guru n’ime ezi omume site n’okwukwe, na ndi riri ma nuo ozizi nile nke Babilon. Ndi no n’ubochi ikpeazu nke nro Miller, ndi e ji umu agboghọ na-amaghị nwoke nochite anya ha, ma o bu na ha na-etolite agwa Kraist, ma si otu a nata akara nke Chineke, ma o bu na ha na-etolite agwa nke ochichi papa, ma nata akara nke anu ohia ahụ.

“Oge eruola ka ezi ihè ahụ na-enwu n’etiti ochichiri omume. E zigala ozi nke mmuọ-ozi nke atọ n’uwa, na-adọ ndi mmadu aka na ntị ka ha ghara inara akara nke anu ohia ahụ ma o bu nke

oyiyi ya n'egedege ihu ha ma o bu n'aka ha. Inata akara a putara ibia n'otu mkpebi ahụ anu ohia ahụ mere, na ikwado otu echiche ahụ, n'igụ isi kpomkwem megide okwu Chineke. Banyere ndi niile natara akara a, Chineke na-ekwu, 'Onye ahụ ga-anukwa mmanya nke iwe Chineke, nke a wusara na-enweghi ngwakota n'ime iko nke iwe ya; a ga-ata ya ahuhu n'oku na solfo n'ihu ndi mmuo-ozidi di nso, nakwa n'ihu Nwa Aturu ahụ.'" Review and Herald, July 13, 1897.

Ndi na-amaghi nwoke ndi na-anu mmanya Babilon ga-emesia anu mmanya iwe Chineke. N'Aizaya, ndi mmanya juputara n'Efraim na-egosiputa isibi ha nke inubiga mmanya okè site n'itughari ihe ihu ala na ihu elu, a ga-elekwa omume ahụ anya di ka "uro onye okpu ite."

Ikowa "ihe a na-achụ kwa ubochi" dika ihe nnochianya nke Kraist na-atughari eziokwu nke "ihe a na-achụ kwa ubochi" n'isi ala, n'ihu na "ihe a na-achụ kwa ubochi" bu ihe nnochianya nke Setan. Nkowa Miller nyere banyere "ihe a na-achụ kwa ubochi" dika ikpere arusi ka e gosiputara kpomkwem n'elu tebul Habakuk. Nchoputa Miller banyere akuku Akwukwo Nso ahụ di na Ndi Tesaloniaika, nke mere ka o nwee nghota na o bu ikpere arusi ka e "wepuru," ka e wee mee ka "nwoke nke mmehie," onye no odu n'ulo nso Chineke, puta ihè, bu eziokwu bu isi di na Tesaloniaika nke Abuo, isi nke abuo.

"Aguru m gaa n'ihu, ma enweghi m ike ihu ihe atụ ozo o bula nke e ji ya [ihe a na-akpo daily] mee ihe, ma e wezuga n'akwukwo Daniel. Mgbe ahụ, [site n'enyemaka nke concordance] ewere m okwu ndi ahụ nke di n'ihe metutara ya, 'wepu;' o ga-ewepu daily; 'site n'oge a ga-ewepu daily,' wdg. Aguru m gaa n'ihu, ma chee na agaghi m ahụ ihè o bula n'ihe odide ahụ; n'ikpeazu, abiarutere m 2 Thessalonians 2:7, 8. 'N'ihu na ihe omimi nke ajo omume amalitela iru oru ugbua; naani onye ahụ nke na-egbochi ugbu a ga-egbochi, ruo mgbe a ga-ewepu ya n'uzo, mgbe ahụ ka a ga-ekpughe onye ajo omume ahụ,' wdg. Ma mgbe m rutere n'ihe odide ahụ, Ewoo, lee ka eziokwu ahụ siri puta n'ihè nke oma ma burukwa nke ebube! Nke a ka o bu! Nke ahụ bu daily! O di mma ugbu a, gini ka Pol putara site n'okwu a, 'onye ahụ nke na-egbochi ugbu a,' ma o bu na-egbochi? Site n' 'onye mmehie ahụ,' na 'onye ajo omume ahụ,' a na-ekwu banyere Popery. O di mma, gini bu ihe ahụ nke na-egbochi ka e kpughee Popery? Gini nke mere, o bu Pagani; ya mere, 'daily' aghaghi iputa Pagani." —William Miller, Second Advent Manual, ibe 66." Advent Review and Sabbath Herald, Jenuwari 6, 1853.

Ihe "nke kwa ubochi" putara n'akwukwo Ndi Tesaloniaika, nke Miller choputara, bu eziokwu bu isi nke akuku Akwukwo Nso ahụ. Mgbe Pol kowara ndi na-adighi ahụ eziokwu n'anya, ndi ga-anatakwa aghugho siri ike n'ihu ya, n'ezie o na-akowa ikpoasi eziokwu n'ozuzu ya; ma eziokwu a na-ezo aka na ya kpomkwem n'akuku ahụ bu eziokwu na "nke kwa ubochi" na-anochi anya Rom ndi ogo mmuo.

Ihè nke ahụ bu anya: ya mere, o buru na anya gi di ocha, ahụ gi niile ga-ajuputa n'ihè. Ma o buru na anya gi di njo, ahụ gi niile ga-ajuputa n'ochichiri. Ya mere, o buru na ihè ahụ di n'ime gi buru ochichiri, lee ka ochichiri ahụ ha ukwu! O dighi onye puru ijere ndi nna ukwu abuo ozi: n'ihu na ma o bu na o ga-akpo otu asi, hu nke ozo n'anya; ma o bukwanyu na o ga-arapara n'otu, ledakwa nke ozo anya. Unu apughu ijere Chineke na mamon ozi. Matiu 6:22-24.

Ọ dị naanị ihunanya maka eziokwu, ma ọ bụ ikpọsị eziokwu. Ebe etiti adighi. Nnukwu aghugho ahụ nke na-abiakwute umu agboghọ na-amaghị ihe nke Matiu iri abuo na ise dabeere n'iju ha juru ihè nke ọla Miller nke na-anochi anya ule ikpeazu. Ule ikpeazu nke Izrel oge ochie bu ule nke iri ha, ọla Miller na-enwukwa ugboro iri kariya n'ubochi ikpeazu. Akara nke iju ọla Miller bu "the daily," nke ndi mmanya nke Ifrem tughariri n'isi n'ogbo nke ato nke Adventizim. "The daily" bu akara Setan nke ikpere arusi. Ndi mmanya ahụ webatara ọla adigboroja, nke ha si na Protestantizim ndapu n'ezi ofufe bute, nke na-akowa "the daily" dika akara nke Kraist.

Nghota Miller nwere banyere nkume-ya di oké onu ahia bu nke e kpaara okè site n'akuko ihe mere eme nke e bilitere ya n'ime ya. Ebe o kwenyesiri ike na Obibia nke Abuo bu ihe omume amuma na-esonu, onya ahụ na-egbu egbu nke ochichi papacy n'afọ 1798 puru nani inochite anya alaeze uwa nke ano na nke ikpeazu nke Daniel isi nke abuo. A kpaakwa Miller okè n'ighota ya banyere "ihe a na-eme kwa ubochi," n'ihu na amà ya bu na site na mkpughe e duuru ya n'uzo omumu puru iche, nke o kowara na o ji Akwukwo Nso ya, Concordance nke Cruden, ma na-agukwa ufodu akwukwo akuko. Mkpebi ya imu n'uzo ahụ bira nani n'uche ya.

"N'ime afọ iri na abuo ahụ m bu onye kweere na Chineke naanị ya, aguru m akuko ihe mere eme niile m puru ichota; ma ugbo a, ahuru m Bible n'anya. O kuziri banyere Jisos! Ma obuna otu a, e nwere ezigbo akuku nke Bible nke ka bu ochichiri n'ebe m no. N'afọ 1818 ma o bu 19, mgbe mu na otu enyi m kparitara uka, onye m gara ileta, ma onye ma m ma nukwaara m ka m na-ekwu okwu mgbe m bu onye kweere na Chineke naanị ya, o juru m, n'uzo nwere nnukwu ihe o putara, si, 'Gini ka i chere banyere amaokwu a, na nke ahụ?' na-ezo aka n'amaokwu ochie ndi ahụ m juru mgbe m bu onye kweere na Chineke naanị ya. Aghotara m ihe o na-achọ ime, wee zaa—O buru na i ga-enye m oge, aga m agwa gi ihe ha putara. 'Oge ole ka i choro?' Amaghị m, ma aga m agwa gi, ka m zara, n'ihu na enweghi m ike ikwere na Chineke enyela mkpughe nke a na-apughi ighota. Mgbe ahụ, ekpebiri m imu Bible m, na-ekwere na m puru ichoputa ihe Mmuo Nso putara. Ma ozugbo m mere mkpebi a, echiche ahụ biakwutere m—'Ka e were ya na i hu otu amaokwu i na-apughi ighota, gini ka i ga-eme?' Mgbe ahụ, uzo a e si amu Bible batara m n'uche:—Aga m ewere okwu ndi di n'amaokwu ndi di otu a, soro ha n'ime Bible niile, ma choputa ihe ha putara n'uzo a. Enwere m Concordance nke Cruden, nke m chere na o bu nke kachasi mma n'awa; ya mere, ewere m ya na Bible m, nodu ala n'oché oru m, ma agughi ihe o bua ozo, ma e wezuga ntakiri akwukwo akuko, n'ihu na ekpebisiri m ike imata ihe Bible m putara. Apollos Hale, The Second Advent Manual, 65."

A matara ọla Miller o bughị nani site n'uzo o si amu ihe, kama kwa site n'okwughe sitere n'aka Chineke ozugbo.

"Chineke zitere mmuo-ozu Ya ka o metuta obi otu onye oru ugbo nke na-ekweghi na Baibul, iji duru ya icho amuma nile. Ndi mmuo-ozu nke Chineke gara ugboro ugboro ileta onye ahụ a hoputara, ka ha duzie uche ya ma meghee nghota ya banyere amuma ndi a na-abuo ochichiri mgbe niile n'ebe ndi Chineke no. E nyere ya mmalite nke agbu eziokwu ahụ, e wee duru ya n'ihu icho njiko mgbe njiko gachara, ruo mgbe o jiri itunanya na mmasi lee Okwu Chineke anya. O huru n'ebe ahụ agbu eziokwu zuru oke. Okwu ahụ nke o lere anya na o bughị nke sitere n'ike mmuo nso, meghere ugbo a n'ihu ohuhu ya n'ima mma na n'ebube ya. O huru na otu akuku nke Akwukwo Nso na-akowa akuku ozo, ma mgbe otu amaokwu mechiri nghota ya,

ọ hụrụ n'akukụ ọzọ nke Okwu ahụ ihe nke kowara ya. O were Okwu nsọ nke Chineke n'ọhụ na n'asopurụ miri emi nakwa n'egwu nsọ." Early Writings, 230.

Mgbe Nwannaanyi White kwuru na "Chineke zitere mmụọ ozi Ya" n'aka Miller, nke a na-egosi na Gebriel bụ mmụọ ozi e zitere n'aka Miller, n'ihị na "mmụọ ozi Ya" bụ aha e kenyere Gebriel.

"Okwu nke mmụọ ozi ahụ, 'Abụ m Gebriel, onye na-eguzo n'ihu Chineke,' na-egosi na ọ nọ n'ọhụrụ nsopurụ dị elu n'ụlọikpe eluigwe. Mgbe ọ bịa n'ozī nye Daniel, ọ sirī, 'Ọ dighi onye na-eso m guzosie ike n'ihe ndi a, ma e wezuga Maikel [Kraist] Onye-isi unu.' Daniel 10:21. Banyere Gebriel, Onye Nzoputa ahụ kwuru n'Akpughe, na-asī na 'O zitere ya ma gosi ya site n'aka mmụọ ozi Ya nye ohu Ya Jón.' Nkpughe 1:1." The Desire of Ages, 99.

E zigara Gabriel na ndi mmụọ ozi ndi ọzọ ka ha duzie uche Miller ma "meghee nghota ya amuma ndi bụbuola ihe gbara ọchichiri n'ebe ndi nke Chineke nọ." Ozi ya aputaghī nani site n'usoro omumu ya, kama site kwa na mkpughe sitere n'aka Chineke. Usoro ahụ n'onwe ya o jiri mụọ Akwukwọ Nsọ abatala n'uche ya. Mgbe Chineke wetara eziokwu n'uche anyi, nke ahụ bụ mkpughe sitere n'aka Chineke, n'adighi ka iru n'eziokwu site n'usoro nke ikewa Akwukwọ Nsọ nke oma. Miller mere ha abuo, ma mkpughe sitere n'aka Chineke aghaghī ibu akukụ nke ọzọ Miller si ruo n'ighota isiokwu ahụ nke "nke ubochi niile."

Miller agaghī ama mgbanwe okike dī na Daniel isi nke asato, amaokwu itoolu ruo iri na abuo, n'ihī na naani ihe o nwere bụ Bible na concordance nke na-enweghī ozi obula gbasara asusu ndi e ji dee Bible. O gaghī ahụ odiche dī n'etiti "sur" na "rum" nke a na-asughari ha abuo dī ka "wepu." O gaghī ahukwa odiche dī n'etiti "miqdash" na "qodesh" nke a na-asughari ha abuo dī ka "ebe nsọ."

O gaghī ahụ eziokwu nke okwu "tamid" nke a huru otu nari ugboro anọ n'Akwukwọ Nsọ. Eziokwu ahụ o na-agaghī ahụ (nke bukwa eziokwu ahụ o huru), bụ na n'ime otu nari ugboro anọ ahụ e ji okwu Hibru "tamid" mee ihe n'Akwukwọ Nsọ, o bụ naani n'akwukwọ Daniel ka e ji okwu Hibru "tamid" dika aha. "Tamid" bụ okwu Hibru nke putara "na-aga n'ihu mgbe niile", a na-atugharikwa ya dika "ihe a na-eme kwa ubochi" n'akwukwọ Daniel.

Naani n'akwukwọ Daniel ka e ji okwu ahụ mee aha, ebe n'oge iri itoolu na itoolu ndi ọzọ e ji ya mee nkwuwaputa. N'ihī nke a, mgbe ndi ntughari Akwukwọ Nsọ King James chere ihu na Daniel jiri okwu ahụ ugboro ise dika aha, ebe ndi odeakwukwọ ndi ọzọ nile nke Akwukwọ Nsọ jiri okwu ahụ ugboro iri itoolu na itoolu dika nkwuwaputa, ibu nke ihe amà manyere ha idozi ojiji Daniel ji okwu ahụ dika aha. Iji dozie Daniel, ha gbakwunyere okwu ahụ bụ "àjà" n'Okwu ahụ, ma si otu a gbanwee aha ka o buru nkwuwaputa. Ma mgbe ahụ, iji dozie ndi ntughari ahụ, e nyere Ellen White mmụọ nsọ ideko na o, "huru banyere 'Daily,' na okwu ahụ bụ 'sacrifice' bụ ihe amamihe mmadu tinyere, nakwa na o bughī nke ederede ahụ; na Onyenwe anyi nyere echiche ziri ezi banyere ya ndi ahụ kwusara mkpu awa ikpe ahụ."

Miller, site n'akaebe ya, nọ na-achọ ighota "nke kwa ubochi," nke o mechara ghota n'ime 2 Ndi Tesalonaika. Ma kwa, site n'akaebe nke ya onwe ya, mgbe o na-achọ ighota otu okwu, o na-atule ebe o bula e ji okwu ahụ mee ihe, ma e ji okwu ahụ mee ihe ugboro iri itoolu na itoolu ọzọ n'ime Akwukwọ Nsọ. Ma akaebe ya banyere "nke kwa ubochi" bụ na o hughī ya ebe o bula ọzọ ma e

wezuga n'akwukwo Daniel, mgbe o kwuru, "Aguru m n'ihu, ma enweghi m ike ihu ebe ozo a huru ya [nke kwa ubochi], ma o bughu n'ime Daniel." E duuru Miller ruo n'ihe icho mma ndi ahu o bughu naani site n'uzo omumu ya, kama kwa site na mkpughe nke Chineke e nyere ya site n'ozi ndi mmuo ozi.

Nke a bu ihe kpatara na nghota ya banyere "ihe a na-eme kwa ubochi" ji buru nke ziri ezi, ma burukwa nke nwere oke. O pughu imata na n'ime ugboro ise e zoro aka na "ihe a na-eme kwa ubochi" n'akwukwo Daniel, otu n'ime ugboro ato e kwuru na "e wepuru" "ihe a na-eme kwa ubochi," nochiri anya ihe ozo putara di iche na ugboro abuo ndi ozo. Otu ugboro ka e ji okwu Hibru "rum" mee ihe gbasara "ihe a na-eme kwa ubochi," ugboro abuo ndi ozo kwa ka e ji okwu Hibru "sur" mee ihe. A na-atughari okwu abuo ahu dika "wepu," ma "rum" di na Daniel isi nke asato, amaokwu nke iri na otu putara "ibuli elu na inye otuto," ebe na isi nke iri na otu, amaokwu nke iri ato na otu, na isi nke iri na abuo, amaokwu nke iri na otu, okwu "sur" putara "iwepu."

Ndi oka mmuta okpukpe ndi na-eri ma na-anu nri Babilon na-aru uka na ma i na-ewepu ihe, ma o bu mgbe o bu la i na-ebuli ihe elu, ha abuo na-anochi anya udi iwepu; ya mere, a ghaghi ighota okwu abuo ahu di ka ndi nwere otu ihe ha putara. Ha na-aru uka na ugboro ato ahu e kwuru "ihe a na-eme kwa ubochi," nke a "wepuru," na-aputa mgbe niile iwepu; site n'ime nke a, ha na-egosi na Daniel enweghi nlezianya n'ihoro okwu ya. Ha anaghi ekwu nke ahu n'ihu oha n'uzo doro anya, ma site n'ihe echiche ha na-eduga na ya, ha na-akuzi na Daniel kwesiri iji okwu ahu bu "sur" n'ebe ugboro ato ahu niile putara, n'ih na, dika ndi oka mmuta okpukpe ahu si kwuo, o doro anya na o putara otu ihe ahu oge obula e kwuru na "ihe a na-eme kwa ubochi" "wepuru."

Ha na-emekwa otu ihe ahu n'okwu ndi a bu "miqdash" na "qodesh," nke a sughariri ha abuo dika "ebe nsu," n'amaokwu nke iri na otu ruo nke iri na ano nke isi nke asato. N'ihe nkowa o bu la nke "ebe nsu" n'ime amaokwu ano ndi ahu, ha na-ekwusi ike na ha niile na-anochi anya ebe nsu nke Chineke. Site n'itughari uche ozo, Daniel gaara eji naani "qodesh" n'ihe nkowa ato ahu niile, ma ghara iji "miqdash" n'amaokwu nke iri na otu. Miller agaraghi amata odiche di n'etiti okwu ndi ahu, ma ndi oka mmuta okpukpe nke oge a na-amata ya, ma mgbe ha mere otu ahu, ha na-ekwusi ike na ekwesighi ikweta odiche obula. Ma otu o sina di, Miller, onye na-amataghi odiche di n'etiti okwu ndi ahu, rutere n'nghota nke megidere nke ndi oka mmuta okpukpe nke oge a.

Eziokwu bu na Daniel bu onye dere ihe nke oma nke ukwu, onye maara asusu Hibru, a kpebikwara na amamihe ya kariji nke ndi amamihe niile ozo nke Babilon okpukpu iri, bu ndi n'onwe ha bu ndi nwere nnukwu amamihe n'obodo ha. O buru na e nwere onye maara ojiji ziri ezi nke asusu Hibru, na otu a ga-esi gosiputa ya nke oma n'akuko ahu puru iche, o bu Daniel. O buru na Daniel jiri okwu di iche iche, o bu n'ih na e bu n'obi ka ha weputa nkowa di iche iche, nke o kpachaara anya choo igosiputa. Mgbe a kwetara ojiji puru iche Daniel jiri okwu ndi a sughariri ibu "ebe nsu" ma o bu "wepu," ha na-akwado nghota Miller banyere "ihe a na-eme kwa ubochi," nke Miller matara n'otu amaokwu ahu ebe Pol na-egosi na ndi kporo eziokwu asi ka e kpebiri inara aghughu siri ike.

Ndi na-akpo eziokwu asi ma na-ekwere ugha nke na-emeputa aghughu siri ike, a na-anochitekwa ha anya dika ndi anuruma nke Ifrem, ndi a na-ekewa n'udi abuo. Otu udi bu ndi ndu mmuta, udi

nke ọzọ bụ ndị nkịtị na-amụtaghị akwụkwọ, ndị ga-anụ naanị ihe ndị mmụta na-akuziri ha. Ha bụ ndị na-ezo onwe ha n'okpuru ụgha, ndị na-emekwa ọgbụgba-ndụ na ọnwụ. Ha bụ ndị mkpuruobi ha buliri elu n'Habakuk isi abụọ, ha bụkwa ụmụ agboghọ-amaghị-ama nke Matiu iri abụọ na ise. Ha bụ ndị na-ajụ eziokwu ndị ntọala nke nrọ Miller, nke na-enwu ugboro iri karịa n'ogwugwu (na-anọchi anya ule nke iri na nke ikpeazụ maka Izrel nke oge a), dika e si jiri ule nke iri na nke ikpeazụ maka Izrel oge ochie mee ihe nnochianya.

Anyi ga-aga n'ihu na omumụ a n'isiokwu na-esote.

Onyenweanyi wee si Mozis, Ruo olee mgbe ka ndi a ga na-akpasu m iwe? Ruo olee mgbe ka ha ga-aju ikwere m, n'agbanyeghi ihe iriba ama niile nke m gosiri n'etiti ha? Aga m eji oria otiti tie ha, wepukwa ha n'ihe nketa, ma m ga-esi n'aka gi mee mba ka ukwu ma sie ike karia ha. Mozis wee si Onyenweanyi, Mgbe ahụ ndi Ijpt ga-anụ ya, n'ihu na i ji ike gi weputa ndi a n'etiti ha; ha ga-agwakwa ndi bi n'ala a ya: n'ihu na ha anwo na gi, Onyenweanyi, no n'etiti ndi a, na a na-ahu gi, Onyenweanyi, ihu na ihu, na igwe ojii gi na-eguzo n'elu ha, na i na-aga n'ihu ha, n'ehihie n'ogidi igwe ojii, na n'abalị n'ogidi oku. Ugbu a, o buru na i ga-egbu ndi a niile dika otu nwoke, mgbe ahụ mba niile nuru aha gi ga-ekwu, si, N'ihu na Onyenweanyi enweghi ike ibubata ndi a n'ala ahụ nke O nuru ha iyi, ya mere O gburu ha n'ozara. Ma ugbu a, ario m gi, ka ike nke Onyenwe m buru nnukwu, dika i kwuru, si, Onyenweanyi na-adite aka n'iwe, burukwa onye ebere di ukwu, na-agbaghara ajo omume na njehie, ma n'uzo o bula o dighi aguta onye ikpe mara na onye aka ya di ocha, na-achoputa ajo omume nke ndi nna n'ahu umu ruo n'ogbo nke ato na nke ano. Biko, gbaghara ajo omume nke ndi a dika idi ukwu nke ebere gi si di, dika i si gbaghara ndi a site n'Ijpt ruo ugbu a. Onyenweanyi wee si, Agbagharala m dika okwu gi siri di: ma n'eziokwu dika m di ndu, uwa niile ga-eputa n'ebube nke Onyenweanyi. N'ihu na ndi ikom ahụ niile, ndi huru ebube m na oru ebube m, nke m mere n'Ijpt na n'ozara, ma nwalee m ugbu a ugboro iri ndi a, ma geeghi nti n'olu m; n'ezie ha agaghị ahụ ala ahụ nke m nuru nna ha iyi, o dighikwa onye o bula n'ime ndi kpasuru m iwe ga-ahụ ya: ma ohu m Keleb, n'ihu na o nwere mmuo ozo n'ime ya, ma soro m kpamkpam, ya ka m ga-ebubata n'ala ahụ o gara; mkpuru ya ga-enwetakwa ya dika ihe nketa. Onu Ogugu 14:11-24.